

Laten we de auto of de biefstuk staan?

Nederland is het meest veedichte land van Europa. De immense milieubelasting die daaruit voortvloeit was al bekend uit de cijfers over de mestproductie: 70 miljard kg per jaar, of 4000 kg per Nederlander. Relatief onbekend is echter de milieubelasting door de uitstoot van broeikasgassen door de veehouderij. Eén koe stoot volgens berekeningen van het CLM jaarlijks net zoveel broeikasgassen uit als 4,5 auto's, ofwel het rijden van 70.000 km. Om die reden heeft de Nicolaas G. Pierson Foundation in samenwerking met de Vrije Universiteit Amsterdam inventariserend onderzoek gedaan naar de samenhang tussen vleesconsumptie en de uitstoot van broeikasgassen. De uitkomsten daarvan worden vandaag gepresenteerd in de documentaire 'Meat the Truth'.

Na 'An Inconvenient Truth' wijzen veel Nederlanders de auto en de gloeilamp aan als grote boosdoeners voor de opwarming van de aarde. Het kabinet overwoog zelfs korte tijd een gloeilampverbod. Er is echter nog een belangrijke oorzaak: de vleesconsumptie.

Per Nederlander levert het eten van vlees een netto bijdrage aan de CO₂ uitstoot van 1400 kg oftewel 22,4 megaton voor alle Nederlanders. Dat is het equivalent van 140 miljard autokilometers. Vleesconsumptie en autogebruik leveren in ons land een klimaatschade op van vergelijkbare omvang. Om die reden is de vraag gerechtvaardigd waarom het kabinet wél zwaar inzet op klimaatbescherming via kilometerheffingen, spaarlampen en energiezuinige apparaten, maar de vleesconsumptie geheel lijkt te negeren. Een reductie van de vleesconsumptie biedt ook grote voordelen in de strijd tegen ontbossing, watertekorten, ongelijke voedselverdeling en het verspillen van plantaardige eiwitten door deze eerst aan dieren te voeren. Een biefstukbelasting zou bijvoorbeeld aanzienlijk meer kunnen opleveren voor het klimaat dan een kilometerheffing.

Gezien de hoge maatschappelijke kosten die kleven aan de productie van vlees, is het verwonderlijk dat vlees nog steeds buiten beschouwing wordt gelaten als het gaat om duurzame productie en consumptie. Nog steeds valt vlees onder het lage BTW tarief en nog steeds worden de vervuilingskosten van vleesproductie afgewenteld op de samenleving. De kosten van de vervuiling van drinkwater door overmatig mestgebruik lopen in de tientallen miljoenen, terwijl de ammoniakvervuiling van de intensieve veehouderij de samenleving jaarlijks zelfs honderden miljoenen euro's kost. Bovendien worden vervuilers in de sector gesubsidieerd, bijvoorbeeld via exportsubsidies op varkensvlees, waar het algemene adagium voor andere sectoren luidt dat de vervuiler moet betalen.

Minister Verburg deed wat lacherig over voorstellen vanuit het parlement om een vleesvrije dag te stimuleren via een overheids campagne, 'donderdag zonderdag'. Terwijl haar partijgenoot Pieter van Geel namens de vorige regering nog het standpunt verkondigde dat vlees het meest milieubelastende onderdeel van ons voedselpakket is. Vleesconsumptie en de ermee samenhangende milieuvervuiling verdient serieuze aandacht van een overheid die pretendeert de uitstoot van broeikasgassen terug te willen dringen.

Wanneer duidelijk is dat als iedereen één dag vaker het vlees laat staan, dit toereikend zou zijn om de klimaatdoelstellingen op het gebied van particuliere huishoudens (3,2 megaton vermindering per jaar) te realiseren, ligt daar een geweldige mogelijkheid voor een inspirerende overheids campagne. Die ene

dag zonder vlees zou tweemaal zoveel broeikasgasuitstoot sparen als gerealiseerd zou kunnen worden door het vervangen van alle gloeilampen door spaarlampen.

Durft men het ambitieniveau ietsje te verhogen tot twee dagen per week geen vlees, dan spaart dat net zoveel als het overstappen van de hele bevolking op een energiezuinige koelkast en diepvriezer, een zuinige wasmachine, een zuinige vaatwasser, een zuinige wasdroger, dubbel glas in alle huizen, allemaal een HR ketel en de isolatie van alle Nederlandse voorgevels, samen 6,25 megaton. Twee vleesloze dagen méér per week dan nu levert een besparing op van 6,4 megaton!

Dekken we de tafel 3 dagen vaker per week met een vleesloze maaltijd, dan kunnen we een besparing realiseren gelijk aan het van de weg halen van 3 miljoen auto's. In 4 dagen zitten we aan een equivalent van alle electriciteitsgebruik van alle huishoudens (13 megaton) en in 6 vleesvrije dagen zouden we het equivalent bereiken van een autovrij Nederland (18 megaton) .

Daarbij komt nog de winst die te behalen is op andere gebieden. Volgens het World Watch Institute kost de productie van één kilo rood vlees 100.000 liter. Dat is net zoveel water als nodig is om twee jaar dagelijks te douchen. Het landgebruik voor de productie van dierlijke eiwitten is ruwweg 10 maal zo groot als voor de productie van plantaardige eiwitten. En dan laten we de gezondheidsaspecten van het eten van vlees, het gevaar van voor de mens besmettelijke dierziekten en de omstandigheden waaronder dieren moeten leven in de bio-industrie nog buiten beschouwing.

In het klimaatbeleid van milieuminister Cramer wordt als doel gesteld dat de helft van de broeikasgasemissies die worden veroorzaakt door de veehouderij gereduceerd dient te worden. Oplossingen worden nu vooral gezocht in symptoombestrijding. Er worden emissie-arme stallen ontworpen om methaan af te kunnen vangen. Gevolg: steeds meer koeien permanent binnen. Ook is een vuistgrote pil in ontwikkeling die de methaanboeren en -scheten zou moeten verminderen bij koeien. Meer voor de hand ligt een vermindering van het aantal dieren in Nederland tot een niveau dat recht doet aan de draagkracht van het milieu en het klimaat. Reductie van de veestapel is echter nog steeds een taboewoord.

Om het klimaatprobleem echt aan te pakken is een vermindering van de consumptie van dierlijke eiwitten onvermijdelijk. Het klimaatprobleem ligt voor een groot deel op ons bord. Wat we daarop serveren kan een echte bijdrage leveren aan de oplossing. Vlees is verspilde energie!

Kim van der Leeuw is onderzoeker aan het Instituut voor Milieuvraagstukken van de VU

Karen Soeters is directeur van de Nicolaas. G. Pierson Foundation en projectleider van de documentaire Meat the Truth.

In dit artikel zijn alle broeikasgassen omgerekend naar hoeveelheden CO₂ equivalenten.